

XLVII.

Zsinatot bezáró beszéd.

A dévai várban 1910 augusztus 23-án mondotta:

Ferencz József, unitárius püspök.

Méltóságos és Főt. Zsinati Főtanács! Zsinati főtanácsunk s ennek keretében a mi Dávid Ferenczünk születésének 400-dik évfordulója alkalmából rendezett ünnepély e várromok között elhelyezett emléktábla leleplezésével véget ért. Egyházunknak ennél szebb és maradandóbb emlékü ünnepélye nem volt s egyhamar nem is lesz. Ugy képzelem én ezt az ünnepélyt, mintha egy, a tenger hullámain hosszú és kínos éj- napokon át ezer veszély között vergődött hajó népe felett az ég kiderül, a villámokkal terhelt sötét fellegek szétoszlanak, a vihar megszűnik, a hullámok elsimulnak s a hajó népe hálát adva a Gondviselésnek a megszabadításban nyilvánított nagy kegyelmeért, a vitorlákat kifeszítve, Istenbe vetett hittel és bizalommal, jó reménynyel folytatja tovább utját. Mert, valóban, egyházunk élete is ily hányattatás volt több, mint 300 éven át. Hitelődeinknek nem egyszer oka volt felkiáltani: „*Uram, tarts meg, mert elveszünk*“; sőt még nekünk, a ma élő nemzedéknek is kijutott az aggodalomból és félelemből, amit egyházunk kised hajóját csak a mult százban csapkodó hullámok is okoztak. De ime, az Ur meghallgatta a mi könyörgésünket is, szintugy mint hitelődeinkét s ma bizó lélekkel nézhetünk a jövő elébe,

Bizony, csudálatosak az Urnak utai s az ő gondviselése, melylyel az emberek tévedéseit kiegyenliti s igazságot szolgáltat azoknak, a kik az igazságért életüket is feláldozni készek. Lám, amiért Dávid Ferenczet kora elítélte: az igazság keresésében és annak hirdetésében kifejtett buzgalma és bá-

torsága lőn az ő hirnevének és dicsőségének ország-világ előtt megalapítója és bizonyítója. És én rendkívül boldognak érzem magamat s nem tudok elég hálát adni Istennek, hogy miután 1868-ban a lelkiismeret szabadságának Erdély bérczei között, akkor három százados törvényesítése emlékére Tordán tartott zsinatunkon mondott beszédemben, talán az első pálmaágot vettem nyilvánosan a Dávid Ferencz ma is ismeretlen sirjára' 1879-ben pedig halála háromszázados évfordulójának megünneplésében szintén tevékeny részt vehettem, megengedte érnem e mai ünnepélyt is, midőn nemcsak mi unitáriusok, kevés számú követői, hanem más egyházak tagjai is velünk együtt tisztelettel hajolnak meg a Dávid Ferencz emléke előtt s hitkülönbség nélkül a magunkévá tesszük a próféta szavait: „*Akik sokakat az igazságra visznek, miként a csillagok örökön-örökké fénylenek*“.

Fogadják mindazok, akik ez ünnepélyünkön a testvéri szeretet meleg érzésével részt venni szivesek voltak, egyen-egyen és összesen egyházunk nevében hálás köszönetemet. Fogadják különösen angol és amerikai testvéreink, kik nem tekintve a nagy távolságot s ezzel járó fáradságot, oly tekintélyes nagy számmal jöttek el, jelenlétökkal emelni ez ünnepély fényét s ezzel szeretett magyar hazánk és ebben egyházunk iránt érzett rokonszenvüknek újabb tanujelét adni. Vezérelje Isten békével és szerencsével hazájokba. Legyen Istennek szent áldása mindnyájokon, mindnyájunkon.

Ezzel jelen zsinati főtanácsunk ülését bezárom.

XLVIII.

Bezáró ima,

a dévai várban 1910 augusztus 23-án mondotta: *Gvidó Béla*,
lelkész-esperes.

Népek és nemzetek istene! Örök felség, közös jó Atyánk! Hálánk szava ajkainkon megzendül. Leborulunk előtted befejezésével nagy ünnepünknek. Nevedben kezdtünk. Szent neved imádásával óhajtjuk végezni is emlék-ünnepünket, mely arról győzött meg, hogy immár nem háromszázad képe, hanem négyszáz évnek emléke áll előttünk s hirdeti az igazság, a tudás, a békesség, a szeretet, a lelkesedés alkotó és teremtő hatalmát.

Küzdelmes multunkat dicsőségednek sugari ragyogják be. Ama világosságban, melyet egyházalapítónk mély tudása lánggra gyújtott, nem a félelem, hanem a bátorság lelke, szelleme kelt új életre, s szabaddá tett a hit, az érzelem, a tudás, a meggyőződés, az igazság nagy, mennyei alkotásaiban.

Ez erő, e hatalom egyedül a tiéd, tőled jött egyedül egy örök Istenünk.

Csudálattal, mély ihletettséggel állunk meg. Nagyságodat látjuk e magaslaton, hol napodnak fénye rideg falak romjai közt mutatja a mult idők jeleit; a mit lenn a völgyben a virág nyilásban is érzünk; itt szivünk-lelkünk egybeforrásával, összeolvadásával a mult és jelen felett állva, innen és tulról az Oczeánon, oh mint érezzük: uram, a te szereteted nagy, bölcsességed végére mehetetlen, jóságod kibeszélhetetlen!

Az egykori börtönfalak köré gyűlve többé nem a borzalom, hanem az emlékezetből fakadó lelkesedés foglal el. Különböző tájakról — világrészekből — gyűltünk egybe s bár különböző nyelveken imádjuk nevedet, megértettük egymást.

Érezzük, hittel valljuk : testvérszivek összhangzó dobogásából fakad a legszentebb imádság.

Ünnepnapjainkat, emlékünnepeinket két világrész képviselőinek ölelkezése tette örök életűvé. S végeztével ünnepelésünknek nagy munkánkon a korona a várban elhelyezett amaz emléktábla, melylyel az ipar és művészet épen úgy, mint a hithűség az áldó kegyeletben megnyilatkozó ragaszkodás és lelkesedés kifejezést nyernek.

Óh e napokért s ezek alkotásaiért nem a miénk, hanem a tiéd uram, minden dicséret és dicsőség!

Ezért magasztalunk, ezért hirdetjük nagy nevednek erejét és hatalmát, s kívánunk lakozni a te orcádnak színe előtt életünknek minden idejében.

Most pedig uram, mielőtt eloszolnánk, most is add reánk áldásodat. Legyen és maradjon velünk, eszméinkkel és elvéinkkel a te lelkednek megtartó, éltető ereje!

Honnan áldó imádsággal keltünk e szép kies utra, s honnan azóta annyi áldó ima szállt el itt megjelent gyermekeidért, — az édes otthonba, családi köreinkbe vezérelj haza atyánk, Istenünk lelki és testi erőben . . .

Nem feledjük, hogy a hol gyökeret vert hitünk, Árpád öröksége, szent ez a föld itt nekünk. Ennek terein és halmain teremjenek maghozó növények, gyümölcsöző fák, hogy a közös jóllét ezáltal is terjedjen. A haza és szabadság szeretetben s nevednek hálás tisztelésében és imáadásában a honfiakat és honleányokat a testvériség fűzze egybe. Virágozzék hazánkban a földmivelés, ipar, kereskedelem, művészet és tudomány.

Addj közöttünk békességet, hogy tanácskozásaink és alkotásaink messze kihatólag gyümölcsözzenek a munka és kitartó küzdelem termékeny mezején. Emlékeztess uram, időről-időre, hogy együtt és egyenlő akarattal lehetünk kevesen is mindenkor oly erősek, hogy rajtunk semmiféle ellenáramlat diadalt ne vehessen.

Áldd meg nemzetünket jókedvvel, bőséggel. Áldd meg királyunkat uralkodói bölcsességgel, hogy hazánk jóllétét és boldogságát munkálhassa örökkön örökké. Ámen.